Vasárnap. 118. Szám. November 20-kán, 1859.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZALLAS : Ó-vár, Vizi-utcza, 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ára évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár : soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdij. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADO-HIVATAL : Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

(K) **A Muzeum-egylet ügyében.** Mielőtt ezen lap még egyszer megjelennék, nagy nemzeti ünnepnek, Muzeum-egyletünk szervező közgyülésének nézünk elébe. Nevezetes nap, mely Erdély értelmiségének tért nyit arra, hogy megmutassa, mikép méltó-e őseihez, kik korukhoz képest a szellemi téren is megtették a magokét? méltó-e a testvérhazához, mely hangyaszorgalommal küzd, hogy az európai civilisatio szinvonalára emelkedjék; méltó örököse-e a nagy honbuvár, a hagyományozó gr. Kemény József szellemének, kiről méltán iratott, *hogy egy maga többet tett* — Erdély ismertetésére — mint egy egész társaság.

Mert azon véleményben vagyunk, hogy a Muzeumnak s Muzeum-egyletnek nem lehet más iránya, czélja, nézete, mint a nemes hagyományozó, s a munkásságában vele versenyző nagy hazafi kiindulási pontja volt, melyet nehány szóban nem fejezhetünk ki máskép, mint hogy e Muzeum és Muzeum-egylet Erdély, édes hazánk buvárlatának, ismertetésének kisugárzó középpontja, mely befejezi azon nagy munkát — Erdély tanulmányozását — mit az alapitó és kezdeményező nemes gróf urak magokra a tárgyhalmaz miatt befejezni nem birtak. Intézet lesz, melyet a haza áldozatkészsége nem azért teremtett, hogy földalá rejtett kincs, véka alá rejtett világosság legyen, hanem, hogy Erdély tudománykincseit forgóvá tegye, s fénylő világosság legyen a tudománykedvellőknek, munkásságával példánya, mestere a fejlő szerencsésebb jövendő nemzedékeknek. Mert Muzeumunk mellé nem azért állitánk egyletet, hogy csak néma cerberusokat állitson a haza egybegyüjtött műkincsei körül, hanem, hogy az egylet szavakat adjon az eddig itt-ott eltemetett eszméknek, gondolatoknak, ismereteknek; központja legyen az eddig szerteágazva működő honbuvároknak, s ismertetője Erdély történelmi, és természeti kincseinek a haza, nemzet és világ előtt.

Ezen értelmezését mondá ki a Muzeum-egyletnek gr. Mikó Imre ő nmlga a házához intézett legelső felszóllalásában, s a Muzeum, s ennek műkincseit a hazával irodalmi uton ismertetendő e g y l e t összekötött eszméje az, melyért mi aláirtunk, s mely iránt hazaszerte általános érdekeltség mutatkozott.

Alig hisszük, hogy lenne valaki a hazában, ki mást várna ez intézettől; de mégsem árt megemlékeznünk e nagy nap előtt, *hogy a hagyományozó szellem*, s az alapitó melegkeblü hazafiak, s mindnyájan, ki filléreinket a haza oltárára hozzuk, még nem tettünk meg mindent, hanem most következik a nehezebb munka — a szervezés.

E gyülésbeni részvétből kifáradni az ügy fontosságánál fogva nem szabad. A gyülés napján kezdve megszünvén az első választmány hatásköre, a szervezés nagy feladata megoldásának felelőssége visszaesik a részvényesekre, a nagy gyülésre, melynek feladata, hogy ez egylet ugy legyen kiállitva, hogy működése által a coordinált természettudomány és hazai történelem, hol nemzeti dicsőségünk záloga rejlik, egymással karonfogva haladjanak. Feladata oly erőket alkalmazni az intézet körül, kiknek már ismert iránybani munkássága a Muzeum és egylet czéljaira nézve maga is kellő kezességet nyujt.

Nézetünk szerint a közelebbi gyülésnek hasonlitani kell a görögök olympi játékához, hol Hellász irói a babérért versenyezni dicsőségnek tartották, mert a nemzet az érdem iránti szavazatában soha sem tántorodott. Erdélynek, vagy még inkább a magyarnak — hála az égnek — mind a természetiek, mind a történészet mezején annyi munkálkodó képessége van, hogy a Muzeum-egylet tisztsége kiállitása végett szakismeretlen egyéniségek támogatására nem szorul. S igy azon eszmét, hogy a hazában eddig holtan heverő kincs a haza használatára, annak legtávolabbi vidékeire is a minden szellemi munkásságot közvetitő irodalom által átadassék, most már gyakorlatilag érvényesitheti. És ez igen fontos feladat, miután a szaktudományok nemzetünk kebelében addig meg nem gyökerezhettek, mig azok a nemzet közrészvéte által összeállitott áldozat alapján ugy a munkaösztönt, mint a tudományok általánosb kedvelését a jobb müvek kellő dijazása, s a munkálatok olcsó kiadása által fel nem gerjesztik.

Higgadt megfontolással Erdély ismeretlen természeti kincseinek buvárlata, s szintoly ismeretlen történeti oldalainak nyomozása által gróf Kemény József munkakörének ujra feléledztése, és mindkét szakma irodalom utjáni felvirágoztatása, s ezáltal közvetitése az egész ország azon lelkes fiaival, kik ez intézet megállapitására a v i d é k r ő l oly nagy számmal járultak, s kikre nézve ez az intézet csakis alapos és olcsó irodalmi kiadványai által lehet jótékony és szükséges hatással; jellemök és munkásságukról e téreni ismeretes egyéniségek megnyerése, s a haza és nemzeti irodalom becsületének e választottak lelkére kötése: — ezek lesznek a gyülés teendői.

Midőn most a nemzet egy szép része gyül össze, alkotni maradandó emléket a haza müvelődésére; alkotni M u z e u m - e g y l e t e t, hova a tudomány-anyagot összehordják, s honnan azt havi iratokban, s önálló munkákban szétküldjék a nemzet közé, nem pedig m a u z o l e u m o t, hová multunk emlékeit odatemessük: reméljük, hogy a kezdet is meg fog felelni a Kárpátok közti, s Kárpátokon tuli várakozásnak.

E lap, mint a hazai napi irodalom képviselője megtette kötelességét, bár megvan győződve, hogy a többség a hon és közügyszeretetnek fegyverzetével fog megjelenni, s azon eszmék és alapok érvényrejutását teljes buzgalommal eszközlendi, mely irányban s alapokon a M u z e u m - e g y l e t eszméje, az előbb csakis M u z e u m eszméjéből kifejlett; rá emlékezend ez évtized elején e czélból tett vitatkozásra e lap mostani szerkesztője, ugy Vas József tanár, s a magyar akademia derék titkára közt, mely hirlapi vitatkozásban megállitott eredményt a Muzeum-egylet nagy inditványozója elfogadva tette meg országraható felszóllalását, s az ország ezen eszmék alapján járult a czélhoz fényes áldozatával.*)

A hadseregbe bészólitott szabadságos-katonák hátramaradt szegény családjai felsegéllésére, Kolozsvártt alakult egylet jelentése.

A „Kolozsvári Közlöny" 74 és 80-dik számában meg vala emlitve, hogy a kormányző herczeg L i c h t e n s t e i n ő magassága felszólitására még a mult julius havában, az itteni választott esküdt-közönség az akkori háboru alkalmával a hadsereghez bészólitott városi szabadságos katonák nyomoruságban hagyott családjai felsegélését magára vévén, — segedelmező egyletté alakult, s a maga kebléből választmányt nevezett ki— valamint ottan szintén elő vala adva a választmány megkezdett működése is.

Ezen választmány eleinte csak a városi segedelmezést tüzte ki feladatául, de már előre ki vala mondva, hogy ha a gyüjtött pénzerő engedi, működését szélesebbre is kiterjeszti,— a mi meg is történt, mert többen a kik nagyobb öszveget adtak, a vidékiek részeltetését is ajánlották,—s a Felséges kormánytól is felszólitás érkezett a mltgos megyei hivatal utján, hody a megyei hivatalnál gyült öszveget is átvéve, a járásokban is intézze el a segélyzésre felajánlott családok közötti osztályozást.

---

*) T. munkatársunknak fönnebbi, s alapjában saját már korábban kifejezett felfogásunkkal egyező nézeteihez, ide csatoljuk még egyik köztiszteletü hazánkfiának a „P. N." nov. 10-ki számában megjelent czikkéből az alábbi pár tételét. Előszámlálva id. gr. T e l e k i D o m o k o s ur a Muzeum-egylet fontosságát, igy elmélkedik: „a Muzeum ugy is mint hazánk ismeretének tára, a leghasznosabb szellemi munkásság központjául kell hogy szolgáljon. Ebbeli hatása azonban, nézetünk szerint még öregbülni fog azáltal, hogy a Muzeum-egylet nemcsak m a g á n o s o k n a k fog m ó d o t s z o l g á l t a t n i h o n u n k m e g i s m e r é s é r e, de e téren e g y l e t i l e g is kiván működni, czélul tűzvén ki magának, hogy oly választmányi üléseket is tartson, melyeken honismeretre vonatkozó nyilvános értekezések s felolvasások legyenek; s működésének eredményét h a v i f ü z e t e k b e n, é v k ö n y v e k b e n közzé tegye, s mihelyt anyagi ereje megengedi honismeretre vonatkozó tudományos pályakérdéseket tüzvén ki, ily munkák kiadását elősegitse, végül tagjainak ily érdekben tett buvárlatait dijazza. Egy ily s z e l l e m i é s t u d o m á n y o s k ö z p o n t alakitása Erdélyben m u l h a t l a n u l s z ü k s é g e s."

Egy II-ik czikkében a tisztelt gróf ur igy elmélkedik többek közt a hivatalnokok feladatáról: „A muzeum választott hivatalnokainak kell nagy részben előszerezni, mindenesetre rendezni szaparitani a hazai muzeum kellékeit. Ennél azonban még sokkal több kivántatik, mert ők nem csupán gyüjtők és őrök, de tőlük várja a közönség és pedig jogosan, hogy a legüdvösebb szellemi munkásság központjául szolgáljanak, stb. E feladatnak csupán jeles észtehetségü, alapos müveltségü, hazafi buzgalmu férfiak felelhetnek meg. — A könyvtárnoknak, Muzeumőr és régiségtárnoknak e dicséretes tulajdonokon kivül egyszersmind s z a k f é r f i a k n a k kell lenni. Igy p. o. a Muzeumőr nemcsak a természettudományban kell hogy jártas legyen, de szükség hogy minél közelebbről ismerje hazánk természettani viszonyait. A könyvtárnoknál még kevésbbé elégséges az általános könyvismei jártasság. Az ő kezére bizott tárgyak legbecsesb részét h a z a i t ö r t é n e l m ü n k s irodalmunk nevezetességei teendik stb. Szükség tehát, hogy a könyvtárnok általában hazai történelmünk, különösebben pedig régi kézirataink s okmányaink minél alaposabb ismérétével birjon. stb.

Szerk.

BORONKAI MARGIT.

Történeti regény.

(Folytatás.)

A fegyelem. Mi az a fegyelem? Minő erő korlátolhatja azokat, kiknek egész életök fegyelmetlenség és kicsapongás? Az egész hatalom titka csak ott van, hogy a mitől tömegesen az ember nem fél, attól enyénileg visszaretten. Ha egy egész hadsereg nyakára egy csodálatos álgyuból kilőnének egy hoszszu kötelet, mely azokat egyszerre ragadná fel a felhők közé, egyik sem menne azon kebelduló érzelmeken át halála perczeiben, a mit a kivégzésre elitélt egyénnek magára a szánó vagy gunyoló nép előtt végig kell éreznie.

Ezen emberek, kik tömegesen nem rettegtek Boronkay kartácsától, egyenként féltek azon nehány bot ütéstől, vagy puskagolyótól, melyet a Lódi vezényszava ellenébeni engedetlenséggel vonnának magukra.

Szóra szó után forgott a vérontó marczona nép jobbra balra, a mint parancsolva volt, s a vak engedelmesség ezen feltünő jele elég élénken utasitja a történelmet arra, hogy a népet valamely borzasztó korszak eseményeiért soha se kárhoztassák. Az emberiség és a történelem átkát csak azok érdemlik ki, a kik a tömegnek parancsoltak. S minden elkövetett bün világi vagy erkölcsi büntetése azokra háritandó, a kiknek hatalmukban állott volna ezen bünt akadályozni. Az a mogorva tömeg, mely most elfojtá bosszuját a miatt, hogy Basta zászlói alatt Erdély legjelentékenyebb fiait össze nem gyilkolhatá; alig két évvel ezután a leghősiesebb csatákat állotta ki Bocskay alatt Erdély függetlensége érdekében; s minden urilakban s kastélyban tárt karokkal fogadtatott; önként jó szántukból adták mindazt nekiek az életen kivül, a mit most vad erőszakkal kastélyok felgyujtásával kivántak itt-ott kierőszakolni.

Lódi Simon csaknem a várkapujáig léptetvén el csapatát, ott a sorból kiparancsolá Horka Milost, s távolabbra nem hallható hangon szóbeli rendeleteket ada neki.

Ekkor Horka Milos a csapat homlokára állva átvette a vezényletet, s a ki nem elégitett néptömeg kivonult a kapun, a mint a vársánczolaton tul halada, el nem titkolhatva békületlenségét, minek mogorva zugásban adta jelét.

VI.

Lódi, a mint féktelenségen kapott fegyvereseit utnak inditá, leszállván a falakról egyenesen Boronkayhoz sietett.

— Uram! kegyelmed nem ismer, de nekem volt szerencsém a haza csendesebb napjaiban; én Lódi Simon vagyok, egyike őszinte tisztelőinek.

— Nagy köszönettel tartozunk, hogy erélyes fellépése által kellemetlen helyzetünkből kimentett kegyelmed, legyen szerencsénk hajlékunkban.

Lódi udvariasan megköszönte Boronkay meghivását, s a termekbe mentek, hol már a nők a visszanyert élet derüjével egymás közt vidáman időztek.

— Bocsánatot esdek nagyságtoktól, — szólt a nőkhez — hogy nehezen fékezhető fegyvereseim felháboriták e kastély csöndét. Megvallom, gyakorta kell miattok pirulnom, de e féktelenség oka egy részről a kormányban fekszik, mely itt tart minket a nélkül, hogy a fegyveresek zsoldjáról s élelméről gondoskodnék, más részről a hon szegénységén alapul, hol a nép évek óta felhagyott a földmiveléssel, s az éhező fegyveres nép, erejének érzetében oda ront hol prédát remél.

— Oh a fegyveresek rémitő emberek, bámulom, hogyan képes kegyelmed ily vadállatok közt hivataloskodni — szólt Margit.

— Kedves hölgy! az ember a körülmények rabja. Azon téren kell müködnöm, melyet parancsnokaim kijelölnek. Egyébiránt minden néptömeg vad és bősz, s csak akkor lehet tölük szigoru rendet követelni, midőn minden részökre tett igéret pontosan beváltatik. A mi fegyvereseink gunyjai a keresztény harczosoknak, én magam elismerem, hogy csak a tatárok hasonlók mi hozzánk.

— Kegyelmed legalább őszinte. Ez becsületére válik, — szólt Margit, ki mint látjuk, szivesen kezdett társalgani a vezérrel.

— Ah mily rémületben valánk, — szólt a nevelőnő—már el voltunk szánva a Maros hullámai közt keresni végmenedékünket, midőn kegyelmedet a jó szerencse elhozta védangyalunkul.

— Éltem legfőbb öröme a mai nap — szólt Lódi — most volt legelső szerencsém legalább akaratomat kitüntetni azon hálakötelezettség lerovása iránt, melylyel e tisztelt háznak tartozom.

— Igen örvendünk, ha bármivel megérdemeltük becses figyelmét kegyelmednek — szólt Margit.

— Nehány év előtt mint gyermeket, a Báthori Zsigmond tornáján láttam nagysádat, azóta gyakran feltüntek lelkem előtt e kedves arczok, melyeknek gyermekvonásain is felismertem a harczfiak iránti lelkesültséget.

— Margit elpirult e sajátos nyiltságon, melynek legkevésbé volt helye éppen most, és ezen körben, de zavarából gyorsan kivágott egy gunyos arczfintoritással, melyet Lóditól elfordulva a női körrel észrevétetett.

Boronkay is ez ügyetlen bókot elég lovászszerünek vélte arra, hogy a társalgásnak más irányt adjon.

— Nem képzelem — szóla — miért tart a fővezér oly nagy fegyveres erőt e kipusztult hazán, miután ez már fegyverét letette s meghódolt.

— E részben ő menthető — válaszolt Lódi, igen sokan vannak, kik nem akarják érvényesnek elismerni Báthori Zsigmond egyezkedését, s a pogányság kardját köszörülik a keresztyénségre. Mig minden tagja ki nem hal azon forradalmi polypnak, mely öt év óta Erdélyt rombolja, addig fedezetlen nem hagyhatni e felzavart országot, ámbár nem tagadom azt, hogy ily roszul ellátott sereg mint a miénk, késöre csillapitja le a forradalmi elemeket, s elvégre is Erdély annyira ki lesz emésztve, hogy legfelebb a vadállatokból foghatnak ide társadalmat, s engedelmeskedő polgárokat telepiteni.

— Én ugy hiszem, inkább kifáradott e hon, hogysem bárminö ujabb mozgalomtól lehetne tartani, — szólt kémlelve Boronkay.— Az általános csend, mely e hazában csak ott van megzavarva, hol Basta fegyveresei járnak, e haza tökéletes kiéltsége és nyomora, elgyengült s meggyérült népessége egyaránt szükségessé tennék ezen roppant haderő kivonulását, s biztositást nyujtanak a belnyugalomról. Oh csak hogy tengeni tudjon már e szerencsétlen ország, feledi azt, hogy a csatatéren koczkázza életének utolsó foszlányait!

— Söt ellenkezőleg, éppen titkos mozgalmak nyomai fedeztettek fel, s bizonyos beküldött egyéniségről van szó, ki Székely Mózses nevében izgat.

— Erről nem hallottam, — szólt Boronkay, el nem titkolhatva pillanatnyi felháborodását, mialatt a nők akaratlanul összepillantának, s Anna szokása szerint kilobbant.

— Vajha bizonyos szállongó hirek ne valósulnának — szólt Lódi,— az szükséges volna az üldözött nép érdekében, mert a titkos mozgalmak hire a fővezért oly ingerültségbe hozta, hogy nekünks harczos társainknak azóta szabadabb kezet engedett Erdély felett. Én részemről saját csapatomról, a mennyiben rajtam áll, kezeskedem. Söt Enyed falain belől ott létemben a vagyon s személybátorságot is biztositani képes vagyok; de Lippai Balázs s Horváth Ádám, s több más vezérei a hajduk s ráczoknak sok gyülölettel viseltetnek Erdély iránt, azon gyalázat emlékezete miatt, melyet Mihály vajda alatt kiveretésökkel Erdély homlokukra sütött. Én nem tudom mik fognak még Erdélyben történni, s ha szabad ajánlatot tennem, igen örvendenék, ha az egész disszes kört nehány napok alatt Enyedre beköl-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Azóta a gyüjtés, a beszóllitottaktól elmaradt szegény családok iránti tudakozódás, s a segély osztás szakadatlanul folyt.

A 80-ik Közlöny-számban megirtak szerint a báró Józsika Lajosné ő mltga által megkezdett iven részletezett 260 a. e. frton kivül ugyanazon iven gyült még néhány főurtól 24 frt, más ivek szerint pedig adtak még gr. Kemény Sámuel 40 frt, Zeyk József 50 frt, Dr. Pataki Dániel 10 frt, Dr. Szombathelyi 5 frt, Biásini Domokos 10 frt, Karvászy 5 frt, Stámpa testvérek 5 frt, a polgári társalkodó 5 frt, Korbuly Gergely és neje 15 frt, Korbuly Bogdán 10 frt, Dietrich Sámuel 10 frt, Naláczi Farkas 8 frt, Uhlrich czukrászné ivén 17 frt, Boytha József ivén 6 frt 30 kr, a belső-monostorutczai tizedből gyült 14 frt 70 kr, a külső-monostoritól 8 frt 98 kr, a belső-középutczai tizedből 10 frt 80 kr, a belső-magyarutczaiból 16 frt 76 kr, az óváriból 21 frt, a belső-szénutczaiból 23 frt 75 kr, a külső-szénutczaiból 7 frt 85 kr. a kétvizköztiből 7 frt 15 kr, a hidelveiből 5 frt 47 kr, együtt 596 frt 76 kr. Ackermánn lisztkereskedőtől 50 font és Kiss Sámueltől 100 font kenyérlisztet ajánlottak kiosztás végett.

A feljebb emlitettekhez képest, mltgos megyei hivataltól átvett a választmány 511 frt 98 krajczárokat, mely öszveg a következő adakozásokból gyült.

A kormányzó herczeg és herczegnő mltságaik által az egész országnak ajánlott 1500 forintból átküldött 150 frtkat, Amadei udv. tanácsos ur adott 10 frtot, megyei főnök Béldi Gergely ur által az egész megye számára ajánlott 150 forintból a városiaknak adott 50 frtot, kivül ujból 100 frtot. A megyei hivatalos személyzettől 24 frt, megyei biztos Posch ur részéről adott 50 frt kárpótlási kötelezvény elváltatván tett 35 frtot 56 krt, a gyalui járásból begyült 89 frt 28 kr, a kolozsváriból 52 frt 34 kr, a bágyoniból 50 frt 40 kr, Torda városi közönsége a helybeli elmaradt szegény családok segedelmezését magára vállalta.

A válaszuti és tordai járásokból semmi sem küldetett. A b.-hunyadi járás pedig szépen gyüjtött összegét, mely teszen 391 frt 80½ kr, 79 véka 11 kupa búzát és 94 darab fehérnémüt, a háboruban a b. Culoz ezredből és a 23-dik vadász zászlóaljból elesett katonák hátramaradt szegény családjainak ajánlotta fel.

A választmány kezelése alá jött összegek tehát együtt véve tesznek 1,108 forint 74 kr a. é. és 150 font kenyérlisztet. Kötelességének ismeri még a választmány köztudatra juttatni mindazon egyének neveit, kik a választmányhoz bejött tudósitások nyomán, bebizonyult szegénységök következtében Kolozsvártt, valamint a megye bágyoni, tordai, bonczhidai, kolozsvári, és gyalai járásaiban nagyobb kisebb segedelmezést nyertek. Kolozsvártt 1859 augusztus 1-ső napján a külső szénutczai tizedből: Balázs Anna, Bakó Jánosné 6 forintig, Kobori Istvánné 6 frt, Filker Károlyné 6 frt, Gyulai Lizi 6 ft, Szacskáné Orbán Teréz 6 ft, Szacska Mari özvegy Nagyné 6 frt, Lázár Jánosné 6 ft, Püspöki Imrené 6 ft, Kovács Anikó Bakos Józsefné 6 ft, Mányovszki Mari Muszi Ferenczné 6 ft, Fegyveresi Mihályné 5 frt.

A hidelvei tizedből: Krisán Tivadarné 6 ft, Molnár Imrené 6 ft, Indusán Lászlóné 6 ft, Teres Jánosné 6 ft, Csiki Endrené 6 ft, Borbély Samuné 6 ft, Holzer Nándorné 6 forint.

(Folytatjuk.)

Torda, okt. 31-én, 1859. — Ez alkalommal mind h. hitü lelkészekről teszszük tudósitásunkat, ugyan is ujtordali lelkész Szabó Ferencz, ki mintegy 30 év óta hirdeti hiveinek az evangyeliumot, kinek betegségből kapott siketsége naponta öregbedik, e felett csorbasága miatt hangsulya annyira eltompult, hogy csaknem érthetlen, néha önként azon gondolatra jött, miszerént r. lelkészi állomásáról álljon félre, s egyházközsége bele egyezésével egy más rendes lelkésznek adjon helyet, ő csakis a harmadik heti szolgálatot tartsa magáénak kevesebb fizetés mellett, s azon lelkészi kötelezettségeket, melyek hallását nem veszik szorosan igénybe. Éljen az öszinteség! E férfi egész életét szeny és mocsok nélkül ártatlanul folytatta s kötelességét oly szilárdul teljesitette, hogy sok lelkész öt mint mintaképet követheti.

Az ó-tordai ref. egyházközség Dósa József uj-tordai születésüt választotta segédlelkésznek, s egyszersmind fiuiskolája egyik tanitójának, ki székét elfoglalta s halad rendeltetése czélja felé.

r. l.

Háromszék, oktob. 20. 1859. — Rikán belöli protestáns egyházközönségünknek a S.-Szent-Györgyön felállitni tervezett gymnasium ügyébeni ernyedetlen buzgalmát Isten segélyéből, már szembetünő siker, melyben egy nagyobbszerü jövőnek alapja rejlik, — koronázta. — A mélt. egyházi főtanács által közohajtásunk következtében tanodánk igazgatójául kinevezett t. Vajna Sándor urat mult szeptember 1-ső napján ünnepélyesen hivatalába iktatók. — Nem lesz talán érdektelen, ha ez örömnapról, mely ugy véljük, egy uj korszak hajnalát deritette föl e székelyföldünk látterén, a t. szerkesztőséget bár egy kissé késve is, részletesebben értesitjük.

Reggeli 9 órakor az egyházközönségi gyülés rendes tagjai és e székelyföldünk nagyszámu értelmisége, az ülésteremben megjelentek. Igazgatótanács urat két tagunk által a tanácskozásbani résztvétre meghivatva, megérkeztével, miután a kitörő lelkesedés közti éljenzés elhangzott, B. A. jegyző atyánkfia elfogadó beszéddel üdvözölte. A lelkes viszhangzó szónoklat emelte a közörömet. Ezután, felolvastatván a mélt. egyházi főtanács igazgatótanár ur kinevezése tárgyábani leirata, egy az iskolaügy kezelésére, addig is, mig a gondnokság választása megtörténhetnék, szükséges választmány felállitása és szervezéséről folyt a tanácskozás.

Tizenegy órakor az egész testület a harangok összehuzása alatt, a már örvendő népséggel megtömt templomba vonult. Egyházközönségi elnök t. Gödri Ferencz atyánkfia, imával összeköttetésben hathatós beiktató beszédet tartott. Ezt követte taraczkdörgések közt szószékbe lépett igazgatótanár ur egy iskolatanár tisztét tárgyazó tartalmas és jeles beköszöntő beszéde, elfogadta népünket az iskolaügy pártolására buzdító jól indokolt szónoklatával t. Erősdi Mihály atyánkfia, s ez innepélyt egy lelkesitő és megáldó imával be is rekesztette. A beszédeket kebli iskolamestereink jól betanult nép- és karénekeik előzték meg.

Délutáni 2 órakor végződött ünnepélytartásunkat Béldi nevü vendéglőben szokott vig székely lakomázás közt fejeztük be. Itt teli poharakat emeltünk nemzetiségünk, anyaszentegyházunk és iskoláink felvirágzásáért, anyaszentegyházunk főpásztora és a mélt. egyházi főtanácsért, a tanári kar és minden ügybarátunkért. Mikor a pohárköszöntő szónok, nagy honfiainkat üdvözölve, mondá: „Magyarhont Széchenyi nagy szelleme villányozá át és ébreszté álomkórából, Erdélyhonunknak egy Mikó Imre, mint szellemi és anyagi felvirágzásunk tényezője, kevélysége, dicsekedése"— 50 ajk zengette egyszerre a szivből fakadt éljent.

Van már 4 osztályu rendes elemi-iskolánk. Az algymnasiumi 1-ső osztály rendes tanitása ezuttal nyilt meg; mely a gymnasiumi teljes tanfolyam kinövéseig évenként egy-egy osztálylyal gyarapuland. A tanitói személyzet jelennen, az igazgatótanáron kivül, 4 osztály- és 1 segédtanitóból áll. Igazgatótanár ur még egy némettanitó meghivására is, hogy a növendékek jó német kiejtéshez szokjanak, fel van hatalmazva. Az is méltán kielégitő, miszerint a csak mult szeptember 1-ső napján életbeléptetett iskolánkban a növendékek száma már is a 200-at felülhaladta.

Ez iskolaügyünk jelen állása s ujabb fejlődése. Tömérdek ugyan még a teendőnk; de minden akadályt legyőz időnként az állhatatos küzdelem, erős akarat és szilárd kitartás. Népünknek feltünő buzgalma biztos jövőt igér, hogy ha pusztaban bujdosás után is csak eljutunk igéret földére. — Mert hogy a kolozsvári tanodai bizottmány e jelentékeny szavaival végezzem közleményemet — „a protestans tanintézetek ugy vannak és voltak az egyház keblében, mint az anyatermészet éltető keblébe plántált fiatal tölgy. A mint nő a csemete, több tápot igényel ugyan, de az anyai kebel, hogy ne mondjuk szeretet, annál több gyökérrel, izmosabb derékkal és dusabb lombozattal ajándékozza is meg; s igy rendre az észrevétlen csirából előbb erős, izmos sudar, s később a viharral bátran megküzdő fa növekszik."

B. A.

Brassó, okt. 26. 1859. — A kolozsvári országos szini választmány pártolása, s a Havi Mihály igazgatása alatti dalszinész társaság két hónapi itt mulatása után f. hó 22-kén előadásait bevégezvén, legyen szabad e társulat müködéséről általános vonásokban nehány észrevételt tenni; biztositom önt, hogy sorainkban az összes brassói müveltebb magyar közönség nézeteit fogjuk hiven tolmácsolni.

Észrevételeink négy pontra fognak szoritkozni, u. m. a darabok megválasztására, a szerepek kiosztására, magokra a tagokra, és végre az előadásokra.

Tehát 1-ször is, mi a darabok megválasztását illeti: mihelyt a társulat játéksorozatát a drámai szakban a „Szökött katonával s a daljátékokra nézve „Luciával" megnyitotta, rögtön meggyőződtünk, hogy a társulat habár nem is bir minden szerepkörre kielégitő egyéniségekkel (a mint egy provincialis társulattól józanon nem is követelhetni,) de ha egyfelől a darabok megválasztásában, másfelől a szerepkiosztásban tapintat teljesen jár el, sok hiányt fedezhet, és feledtethet; a minthogy e reményben az első bérletre majd minden hely le is foglaltatott; azonban fájdalommal kell kimondanunk, épp ebben csalódtunk, mert az igazgatóság vagy oly nagyszerü darabokat, mint Proféta, Büvös vadász, Ördög Robert, Zsidónő adatott, melyeknek csak közepes előadhatása is erejét messze tulhaladta, vagy épp az ellenkező tulságba esve oly divatból kiment, elkoptatott darabokat hozott szinpadra, mint: Szapári Péter, Mátyás Diák, Peleskey Notarius, Rokkant huszár; az ujabb darabok közül pedig oly silányságokat, mint a Bányarém *) és Huszár csiny, mely utolsótól kivált undorral fordul el a nemesebb izlés, pedig egy országos pártolás alatti társulat igazgatóságától annyi magasabb felfogást megvárhatni, mikép kivált oly közönség közepette, melynek legkevesebb részét teszi a magyar, igyekszik felmutatni szinirodalmunk legujabb és legjobb termékeit, **) mind azért, hogy mimagunk, kik helyzetünknél fogva azokat Pesten, vagy Kolozsvártt nem élvezhetjük, megismerhessük, mind a más ajakuak előtt szinirodalmunkkal pirulni ne kénytelenittessünk.

A szerepkiosztásban is 2-szor hasonló eljárás követtetett, mert a helyett, hogy a létező erők czélszerüen felhasználtassanak, a szerencsétlen szereposztás legtöbb darabot ha nem is buktatott meg teljesen, de hatását csökkentette, s a közönség élvezetét rontotta meg; s bár a közönség többször nyilvánitotta kedvenczei iránti hajlamát s ohajtását, hogy kiket minő szerepekben ohajt mentől gyakrabban látni, a közönség ezen vágya figyelembe nem vétetett. A visszahatás azonban a közönség részéről sem maradt ki.

3-szor a személyzetet illetőleg az operatagok közül a jeles Fridrichné, Ferenczi Izabella, a fiatal Singer Róza, a correct énekü Bodorfi, és a szinidény végére érkezett uj tenor Pauli, a drámai tagok közül Janosi Polakovicsné, a szeretetreméltó Fol-

---

*) A „Bányarémet" jó irányu látványos szinműnek tartjuk. Szerk.

**) Megjegyzendő, hogy Havi urnak ez első kisérlete levén az inkább német ajku városokban, ő csak operák és voudville-ek előadására vitt erőt magával, s tavalyi drámaszemélyzetének egy szép részét szét kelle oszlatnia. S igy nagyobbszerü drámát szinre nem vihetett társulatja erejével, holott elég jó repertoirja van. Szerk.

---

tözve láthatnám. Higyje kegyelmed uram, fegyvereseimnek kiváló parancsot adtam e kastély sérthetetlensége iránt, s im mégis megrohanták. Mit fognak elkövethetni más csapatok, kiknek vezérei is gyülölik e honnépét.

— Mily irgalmas bandita! — jegyzé meg Anna halkal Margitnak.

— Nem rosz ember, udvarias és kimélő — mondá érthetően Margit, s egy felhivó kaczér, titkos pillantást vetett Lódira, mely a fiatal férfit egészen föllobbantá.

— Megvallom — szólt Boronkay, — Horváth barátommal nehány nap óta gondolkoztunk az Enyedre költözésről, minthogy itt többször valánk már nyugtalanitva, de a város annyira el van öntve menekültekkel, hogy szállást nem lelhetni ott többé.

— Én igen kedves szerencsémnek fogom tartani, hogy alkalmas szállást szerezzek, vagy szükség esetében ürittessek, — szólt készséggel Lódi, s szemei Margitot keresték.

— Semmi kényszeritett alkalmat el nem fogadhatok, s elveimmel ellenkezik, hogy valaki átnézzen, s miattam magát sértődve érezze, — szólt Boronkay.

— A napokban az Egyed — épület nehány szobája meg fog ürülni, — szólt Lódi.

— Ha elégséges volna mindnyájunk befogadására, — szólt Boronkay.

— Gondolom, — szólt Lódi, — az ifju uraknak közel valahol fogadhatni szállást, ha ide mind be nem férnek.

— Mi majd itt maradunk Apahidán, — szólt Jármy, — s ha erőnk feletti had megtámad, szabad prédájokra bocsátjuk az üres várat.

— Tréfán kivül, — szólt Menyhért, — mi itt pompásan fenntartjuk magunkat; nektek atyám, kiknek kellemetlenebbek a csatakalandok, s a hölgyeknek csakugyan czélszerü lesz Enyedre beköltözni, mi pedig, ha majd megunjuk itt, kapunk aztán szállást valahol.

— Mindenesetre uraim! e tárgyról komolyan gondolkozzatok, — szólt Lódi, — itt e kastély egy böszült sereg rohama ellen fenn nem tarthatja magát, s ha majd azon csapatok fognak erre száguldozni, melyek pár hét előtt a kecskeköi menekültek torlaszait szétrombolák s a népet összegyilkolák, oly eseményt hajthatnak végre itt is, melyet érzékenyen fájlalnék e ház több tisztelőivel együtt, de Enyeden, mig ott leszek, kezeskedem sérthetlenségtökről.

(Folytatjuk.)

KIRÁNDULÁS BRUSZÁBA,

báró **Orbán Balázs**-tól.

(Folytatás.)

A Jeni Kaplidcsa mellett van egyfelől Kajnardcsa (a buzogó), egy kis ferdő, mely vizet az előbbeninek forrásából kapja, s mely kizárólagosan csak a nök által használtatik, a többi ferdőkbe csak a hét bizonyos napjain egyszer mehetnek, s ekkor felczifrázzák magokat ékszereikkel, s ugy mennek egymással vetélyegve mutogatni kincseiket.

Különös szokás az, hogy a görögök lakadalmaikat a ferdőkben tartják; ekkor az egész násznép, férfi, nő, együtt ferdőbe mennek, a menyasszonyt nagy ünnepélyességgel, midőn mindenkit megcsókol, levetkeztetik, s a ferdőbe viszik; azután nagy vacsora, zene, tánez van egészen ki világos viradtig; egy ily lakodalomra egyszer hivatalos voltam, s megvallom, hogy az időtöltés nem megvetendő. Meglehet pillantani a ferdő Dianát nymphaival, a nélkül, hogy az embert szarvassá változtassá a szemérmes istennő.

A Jeni-Kaplidcsán alól van a Kara Musztafa ferdő, mely nevét egy hasonnevü nagy vezértől — ki azt épitette — vette; nevezetes, hogy ezen ferdő bárcsak alig 50 lépésre van a Jeni Kaplidcsától, s forrása még közelebb, de azért alkatrészei egészen különbözők amazétól, s csaknem ugyanazonosak az innen félórányira, s sokkal magosabban fekvő Eski Kaplicsáéval. — A Kara-Musztafa ferdő igen nagy becsben van a lakósok előtt, s minden más ferdő felett használják betegségekben.

A Kara-Musztafától nem messze van még egy rombadult, elhagyott ferdő a Bekiár Hamám; most ez a szegények ferdő és mosó helye, hol fizetés nélkül moshatják meg munkaroncsolt testeiket, s nyomor-könytől ázott rongyaikat. Szegény nép, te nemcsak Spartában és Rómában voltál rabszolga, nemcsak Indiában vagy pária, a te sorsod kisebb nagyobb különbséggel mindenütt egyenlő, te mindenütt dolgozol, te mindenütt éhezel és fázol, azért, hogy legyen másoknak mit egyenek, mivel fütsenek, s mivel czifrálkodjanak, te mindenütt szegény pára vagy, kinek panaszai előtt még az ég is bezárja füleit.

Még ezen első ferdőcsoportozathoz lehet számlálni a Kükürlühöz közel levő Gözajázmát (a szemek szent vizét), melyeket a szembetegségeknél használnak, — ez egy kőfallal keritett melegforráska.

A bruszai terasse, melyen a hosszan elnyuló város fekszik, tele van barlangokkal; ezek egyike közel van a leirt ferdőkhöz; a népmonda csudás regéket köt e barlanghoz. Egy öreg falusi török ezen mesét beszélé róla nekem.

Ezen barlang, ugymond, egy hosszu földalatti ut, mely a Kecsis dagh (Olympus török neve, s azt teszi tündérek havasa), tetejére vezete egykor, ezt pedig a Dzsin-nek, az emberek előtti óriások csinálták, hogy a havas tetején lakó tündéreket látatlanul felkereshessék; itt ezen alagutban van lerakva a Dzsinnek utolsó királyának kincse, iszonyu nagyságu hordók vannak ott aranynyal és drágakövekkel megtöltve; ezen kincshez három kapu, egy vas, egy ezüst, és egy arany vezet, az utolsó felett két nagy kard van felakasztva, melyek szünetnélkül vagdalódznak, s ezen kapukat kinyitni, ezen kardokat felfüggeszteni, csak egy elveszett talizmán érintése, és egy elfeledett büszó kimondása által lehetne, de a ki a nélkül odaközeledni mer, az halál áldozatja.

Én bár sem talizmánnal, sem büvszóval nem birtam, de mégis megkisértém oda behatolni, de csakhamar ráakadtam a kapukra, a halálos vágásokat osztó kardokra, s az a rosz levegő volt, mely a lélegzetet gátlá, melyben gyertyám elaludt, s melynek tüdőnyomó köréből sietve távozám.

A Muradiehez közel egy más barlang van, melyben selymet tekernek a leköltözött Kecsisz daghi tündérek, szép szemü görög leányok képiben.

De legnevezetesebb barlang Bruszán a Mahara, mely a fellegvár sziklaiban van részint a természettől alkotva, részint emberi kezek által kivésve, s az ide juthatásra sem talizmán, sem büvszó nem igényeltetik, hanem egy egyszerü látogatás Falkeissen urnál, kinek borraktárává van az átalakitva; ott vannak szépen rendbe, több száz Pesten készült óriási hordók Olymp folyékony aranyával megtöltve. Pinczérjével, ki hazánkfia, sokszor bejártuk azoknak hosszu tömkelegét, s nagyokat ittunk a hazáért, énekelve:

Szánd meg Isten a magyart,
Kit vészek hányának,
Nyujts feléje védő kart
Tengerén kinjának; sat.

A csekerköji források, az előbb leirt ferdő csoporttól egy félórányira vannak északi irányban, egy hasonnevü falu mellett; ezen források a nagyszerü Eszki-kaplidcsut, több ferdőkkel ellátott szállodákat, s több száz magány háziferdőket látnak el. Váni csesme (váni kutja) név alatt is ösmeretes, s ezen nevét egy IV Mohamed uralma alatt élt hires szónoktól vette, ki ezen forrás csudagyógyitásait elbeszélte a népnek. A forrás fallal van keritve, s onnan föld alatti csöveken vezettetik a ferdőkbe, alkatrészei következők: 10,000 gramme vizben:

Kénsavanyos natron (csodasó)	. .	0,020
„ „ aluminum éleg	. . .	0,206
„ „ mész (gipsz)	. . .	0,001
„ „ magnesia (keserü só)	.	1,022
Kétszer szénsavanyos mész	. .	12,890
„ „ natron (soda)	. . .	0,521
Konyhasó	. . . .	0,016
Szabad szénsav. s egy kis rész vaséleg		0,821

(Folytatjuk.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

linusszné, Gyulay és Komáromi nyerék meg a közönség osztatlan tetszését; részletes birálatot irni róluk a helyszüke nem engedi, elég mondanunk, hogy mindezek a közönség kedves emlékében maradtak, mit a közönség bebizonyitott irányukban azon koszoruk és kitüntetések által, mikkel jutalomjátékaik alkalmával őket önkényt megajándékozta.

Méltánylással kell végre megemlitenünk a karmestert Gotst és a fiatal derék Káldit, kik az opera és népszinművek körül tagadhatatlan érdemeket szereztek.

A mi 4-szer az előadásokat illeti, az elmondottak után könnyen lehet ezekre következtetni; a nagyobb darabok, mint Préféta, Ördög Robert, Büvös vadász, Bánkbán, Hunyadi, Stradella, részint a szinházi meg nem felelő helyiség, részint kellő személyiségek hiánya miatt törpévé silányultak, más része az előadásoknak a fonák szerepkiosztás, s a gyakori szerep nem tudás miatt, mely hibát még oly tagnál is kénytelenitteténk tapasztalni, kit multjánál fogva is szeretnénk a jelesebbek közé sorolni, érdekességéből sokat vesztett; pedig hogy a társulat tudott kerek és correct előadást is felmutatni, tanusitja azon néhány előadás, melyekből a közönség egyhangulag megelégülten távozott, millyenek voltak Fenn az ernyő, nincsen kas, Bibor és gyász, Troubadour, Okosbolond, Kunok, a szép Marqnisnő, Csikós, Pünkösdi királyné, Falusiak, Éjszak csillaga, Szamártéj és a kedves kis daljáték Eljegyzés lámpafénynél, s épp mivel láttuk hogy helyesebb megválasztás mellett élvezetet is tud a társulat nyujtani, fájt hogy a kevés jó mellett, oly gyakran kelle a középszerüségen alóli előadásokban részesülnünk. Nem mulaszthatjuk el továbbá megróni a gyakori repertoir változtatást is, s ezt nem annyira a magunk, mint a Háromszékiek érdekében, kik a brassói magyar szinházközönség kiegészitő részét tevén, mindenesetre megérdemelnek vala annyi figyelmet, hogy a játékrend legalább egy héti idö alatt, rendkivüli esetek kivételével, ne változtassák; mert bosszantó ha néhány mértföldnyiről béfárad valaki azon reményben, hogy hallja Trobadourt s találja a Szép juhászt, vagy látni akarja Narcist s részeltetik Stradellában.

És miután a fennebbiekben megróttuk a megrovandókat, az igazság és méltányosság kivánja másfelől, hogy a dicsérettel megemlithetőket is felhozzuk.

Mindenekelött kedvesen lepett meg azon nagyvárosi szinezet, mely az összes társaságon minden fölebb elősorolt balfogások daczára is elömlött s a vándor szinésztársulatok szokásos hiányaitól és nyomoruságaitól menten a müvészi önérzet tudatával látszott föllépni, s habár ismételjük, egyes előadások felett bosszankodnunk kellett is, de az egészet tekintve, a kiállitásokat nagyobbára csin, izlés, szinpadi otthonosság, s mindenek fölött (a nőknél kivált) oly elegans toilettek és costumirozás emelték, melyek fölött Brassó más ajku népessége előtt pirulni okunk nem vala, s melyek leginkább befolytak arra, hogy mind az operai, mind a drámai előadásokat még azok is látogassák, kik nyelvünket nem birták, és ennek — midőn még csak nem régen is Szebenben és Brassóban a magyar előadások, szánakodó lenézéssel, hideg részvétlenséggel fogadtattak — valóban csak örvendhetünk.

Elösmeréssel kell továbbá megemlitenünk, hogy a társaság tagjai a magán életben — tudtunkra — semmi botrányt, vagy oly körérzület sértőt, mi akár a szinmüvészi, akár a magyar névre homályt vethetett volna, nem követtek el, szóval hogy sem a rendőrségnek, sem a rágalom iskolájának sok dolgot nem adtak, mi ugy az igazgatóságnak, mint az egyes tagoknak becsületökre válik. *)

Tetszett továbbá, hogy Havi ur tudtunkra minden felsőbb kényszerités nélkül, mintegy elösmerő viszonzásául az öt melegen pártoló részvétnek, a szegényekről is megemlékezve, azok számára előadást rendezett, s csak azt sajnálhatjuk, hogy ez is mint minden szegények számára adni szokot előadás, nagyon szegényül ütött ki.

Végül köszönetet mondunk Havi urnak, hogy több felől nyilvánitott óhajtások következtében Viola adatását, ámbár azt talán rendezői a játékrendbe kitüzték, a 12-dik órában viszszahuzta; óhajtanók hogy e darab, melynek 1848 előtt még volt iránya, de a mely most csak a mult iránti kegyeletet és a nemzeti közérzületet sérti, miként már többször elmondatott szinpadunkról végkép számüzessék,

És ezzel bézárjuk rovatunkat. Feljogositva éreztük magunkat észrevételeink megtételére, nem csak mint közönség, de mint olyanok is, kik az erdélyi nemzeti szinház fönnállásához magunk adóját meghozván, fájna nekünk a meggyőződés, hogy a szent czél, melyért annyi áldozat hozatik, eszélytelen sáfárkodások miatt nem érethetik el. Az országos pártolás alatti társulat nem csak Kolozsváré, hanem az egész országé, s attól jogosan várunk többet.

Havi ur igéré hogy jövő tavaszszal ujból meglátogat; ha a fennebb elmondottakat figyelmére méltatja, az itt megróttakat távoztatni igyekszik, s igazgatását a jó akaraton kivül—a min nem kétkedünk—több férfias erélylyel párositja, ugy szivesen látott vendég lesz, ellenesetben ne minket vádoljon ha a pártolás ki fog maradni. Cs.

Ujdonságok.

— Felszólitás a szamosfalvi idomitó intézet alapitóihoz! Több nevezetes intézendők, de főkint a felfogadott idomárunkat Lowt Aradon ért szerencsétlenség, okvetlen szükségessé tevén egy részvényes gyülés tartását, bátor vagyok alapitó társaimat felkérni, hogy november 22-kén délután 4 órakor a kolozsvári nemzeti casinó teremében értekezletre megjelenni önérdekükben sziveskedjenek.

Tisza László.

— A magyar bizt. társaság értesülése szerint Martonfalván (Háromszék) Radnóton, Korpádon, Noszolyban, K.-Enyeden, Gyaluban ujra égések merültek fel.

— Medgyes Lajosnak pesti levelezőnk által emlitett felköszöntése kezünkbe küldetvén, érdekesnek látjuk közreadni a mint következik: Kazinczy Ferencz, kit a nemzet a jelen ünnepély által polgári értelemben a szentek sorába iktatott, nemcsak Magyarországon élt és hatott; de fölkereste Erdélyt is; — eljött és fölkereste a hazát, hol a nyelv ősforrása van, hol Atilla ivadékai a székelyek élnek, s hol Hunyadi János ösvára s a Kenyér- és Keresztes-mezők állanak. És itt mint erdélyi utazásai és levelei tanusitják, nemcsak az emlékektől megszentelt helyekért, de örömmel tölt el lelke főleg a nyelvért, melyet itt a palotákban és a szalma fedelek alatt egyforma bájjal és kellemmel beszélnek. És valóban oly szép is itt a magyar nyelv főleg a felsőbb körü hölgyek ajkain, hogy egy külföldi iró szerint „az nem emberi beszéd, hanem valamely égi zöngemény. Meghatotta, föllelkesitette ez Kazinczyt s szellemének szikráit szétszórván Erdély árnyékos bérczei között, fölébresztette az alvó erőket; s igy folytonos érintkezései, levelezései a két haza gyermekeit az irodalom terén összehozván szellemileg a két hazát legelébb ö egyesitette; s a közoltáron oly lángot gyujtott, melynek fényét és világát a közelebbi nehéz viharok csak megrázták, de ki nem olthatták. Most midőn tudtuk: hogy Kazinczy megdicsőült árnyéka itt lebeg: eljöttünk mi is kevesen Erdélyből mint a zarándok elmegy a Megváltó sirjához, hogy hitében uj erőt merithessen,— eljöttünk mi is, hogy itt uj erőszikrákat merithessünk s viszszavigyük hazánkba. Poharat emelek tehát a szellemi testvériségért, melyet Kazinczy megalapitott; poharat emelek Magyarország jelenlevő iróiért és államférfiaiért, kiket Isten a nemzet dicsőségére hosszason éltessen.

—A Kazinczy—lakoma alkalmával gr. Dezsewffi Emil, az akadémia elnöke, „Kazinczy-alapitvány“ czimmel aláirást nyitott a jelenvoltak közt, oly czéllal, hogy az aláirások utján begyülendő összegen megvétessék Széphalom, Kazinczy laka, hol mint Petőfi szól — „Kazinczy élt s kilehelte tiszta lelkét“ — s hol most „pályinkafőző zsidó lakik“ s „piszkos nyávogó porontyok hentergenek,“ mig feleségének szobájából „e szentek szentjéből — kamra lett, mely ronda lommal van tele.“ Maga az inditványozó gróf 500 frttal kezdte meg az aláirást, s nehány óranegyed alatt 3000 (mások szerint 5—8000 forint lett aláirva. Mint halljuk és hisszük is, mert ugy illik, az egész nemzet fel fog hivatni a Kazinczy-alapitványhoz járulásra, melynek kezelésére bizottmány is alakult, az inditványozó gr. Dezsewffi elnöklete alatt, tagjai: Deák Ferencz, báró Ötvös József, Kemény Zsigmond és Kazinczy Gábor.

— A „Pesti Napló“ nagybecsü fontos mü megjelenéséről tudósit. Ez Török Jánosnak „Közjogi és történeti vázolata“ czim alatt: „Magyarország primásai.“ Az esztergomi érsekség történelme itt nemcsak az egyes érsekek életrajzában, hanem egyszersmind folytonos és legszorosabb párhuzamban az összes haza történelmével van feltüntetve. Az egész munka két nagy részre oszlik: az egyik az „emlékirat“-ot, a másik az „oklevelek“-et tartalmazza. Számos esztergomi érsek könyomatu arczképei, sz. István eskükeresztjének, magyarországi királyok pecsétjeinek, czimereknek, okmányoknak stb. képmásai s egyéb rajzok érdekesitik és világositják fel. Ára a két nagy darabnak (hallatlanul olcsó a „P. N.“ szerint) egyelőre 5 pfrt.

— Pompéry János fölkéri barátjait, ismerőseit és mindazokat, a kik akár ujabb, akár régibb korbeli magyar politikai, irodalmi és müvészeti nevezetességek arczképeinek birtokában vannak, melyekről könnyebben lemondhatnak, sziveskedjenek azokkal az ö több év óta szerzett arczképgyüjteményét gyarapitani és kiegésziteni. (Pompéry J. lakása: Pest, uriutcza 3. sz.)

— Bécsben október 24-dikén a könyvárusok gyülést tartottak, szám szerint kilenczvenen, kik közül ötven vidéki volt, hogy határozzanak a felett: 1) Hogy a könyveket mimódon juttathassák minél nagyobb közönség tudomására, s hogy ez mentől olcsóbba kerüljön. 2) A papir pénz fluctuatióját az ezüsthez, mi módon paralyzálják. Az elsőre határozták, hogy adjanak ki az osztrák birodalomban megjelent könyvekről katalogust, s minthogy ez nagy mü leend, ebben az államnyomda segitse őket. A másodikra egyenesen nem folyhatnak ugyan be, hanem a fizetési határidöt a lehető legrövidebbre hatarozták. — Erre a kisebb könyvkereskedőket szorithatják, de a nagy közönséget nem hiszem, hogy kényszeritni lehessen. Még más tárgyak is forogtak szönyegen: minők az alkalkalmatlan censura, mely a könyv megjelenhetését késlelteti, az iskolakönyvek megszoritása a régi normalis mód szerint, a kormánylapok szabad kiadhatása, a kisebb hirdetményekért járó bélyeg lejebb szállitása stb. stb. Végre az egyletet alakultnak nyilvániták. Igazgatókat választottak: elnök R. Lechner Bécsben, helyettes Gerold Mór, jegyző Tempsky F. Prágában helyettes Mercy H., pénztárnok Holzel Ede Olmützben, helyettese Lauffer Pesten.

— Dézsi piaczi árjegyzék a nov. 8-iki héti vásárról: tiszta búza oszt. mérője 3 ft 36 kr, kétszeres 2 ft 29 kr, rozs 1 ft 40 kr, zab 70 kr, törökbúza 1 frt 54 kr, 1 mázsa mundliszt 8 frt, zsemle 5 ft 88 kr, kenyérliszt 4 ft 20 kr, barnaliszt 2 ft, 1 kupa borsó 8 krajczár, lencse 7 kr, köles 24 kr, fuszujka 6 kr, 1 o-mérő pityóka 70 kr, 1 kupa zsemlekása 24 kr, árpakása 24 kr, 1 ó-mázsa kötött széna 2 ft 10 kr, kötetlen 2 ft, szalma kötött 1 ft 10 kr, rázott 1 ft, abrak 1 ft, egy öl tüzifa 5 frt 1 font fagyu gyertya 48 kr, szappan 35 kr, marhahus fontja 10 kr, só $4^1/_4$ kr, ó-bor 48 ujkr, 28 kr, pálinka 64 kr, lámpaolaj 1 ft osztr. értékben. r. l.

Nemzeti szinház. Nov. 16-dikán „Fenn az ernyő nincsen kas“ Polákovicsné (Donátfine) Komáromi (Rejtei) kitünően, Gyulay (Donátfi), Paulay (Várkövy), Follinuszné (Etelka), Sch. Minka (Gizella) kielégitően játsztak.

Nov. 17-én „Gritti). A másodrangu szerepek gyengén voltak képviselve. Polákovicsné Gertrud szerepét kitünően játszta, mind a mellett, hogy hülés miatt szenved, s egymásután naponta főszerepeket vitt. Szavallata tiszta szép, és hatásteljes, ha nem megy át a kiáltozásba, a mikor elszokott rekedni. Ezuttal mellözte is. Annyival inkább kevésbbé mellözte Simonyi (Czibak) a Grittivel tartott értekezleten. Mi ugy hisszük, hogy midőn a diplomaták együtt a legdühösebben vitatkoznak is, soha sem orditanak, ez csak aljasabb állásu, s miveletlen emberek szokása. Heves beszéd, tüz, a szavak sebesebb kiejtése, az arcz és tagmozdulatok izgultsága, fejezik ki a miveltebb emberek haragját; igaz, hogy a drámairónak is kötelessége oly szavakat alkalmazni, melyek az indulati állapotnak megfelelnek, a mi ezen mü nem tömött styljében hiányzik. Gyulay (Gritti) kevésbbé jött ki sodrából szavallatában, ámbár plastikájában a személyesitett jellemmel öszhangzatlan tulzások nem hiányoztak. Follinuszné (Margit) s Paulay (Antal) szerepökhoz mért arczkifejezés által tüntek ki. Sokat tudtak mondani hallgatva; jelesen Follinuszné, midőn Czibak koporsója mellett állott, s Paulay midőn Czibak házánál hallá a Gritti névre szórt átkot.

Kolozsvári piacziár. november 17-én 1859.—Bécsi mérője osztrák becsben. Tiszta búza 3 ft 94 kr. — Elegy búza 2 ft 52 kr. — Rozs 1 frt 68 kr. — Árpa 1 ft 5 kr. — Zab — frt 77 kr. — Törökbúza 1 frt 40 kr. — Pityóka frt — 70 kr. Marhahús fontja 11 kr uj pénzben.

Politikai hirek.

— Nov. 7-kén, sir Culling Cardley-vel élén, küldöttség ment lord Russelhez, a Mortara-ügyben, kérvén, hogy az olasz ügy tárgyalásakor a zsidók irányában az egyházi államban követett bánásmódot az európai kormányok előtt hozza szóba. Lord John igérte ugyan a közbenjárást, de kijelenté, hogy a római kormány engedékenységétől nem sokat vár, s Anglia nem jól teszi, ha panaszt emel, a nélkül, hogy foganatát várhatná.

— Carignan herczeg regenssége még nem látszik egészen elejtve. F. hó 12-kén ugyan egy a „Moniteur“-ben megjelent „communiqué“ (közöltetett czikk) a közép-olaszországi gyülések azon határozatát sajnálatosnak és elhamarkodottnak jelenti a congressus és az ezáltal megoldandó feladatok tekintetéből — s Londonból szintén az napról valószinünek jelenték a regensség visszautasitását Szárdinia részéről, ha még hivatalosan nem érkezett is meg Párisba; de már november 14-kén módosulni kezd a szárd király megtagadása: a „Morning Post“ mint hitelest állitja, hogy Victor Emanuel király Carignan herczeg regensségére vonatkozólag nem adott föltétlenül visszautasitó választ, hanem csak elnapolást kivánt.“ Ide járul egy rendes uton Párisból érkezett tudósitás is, mely szerint Francziaország beleegyezik Carignan herczeg regensségébe azon föltételek alatt, ha a regensség czélja nem más, mint a forradalmi eshetőségek megelőzése, ha Carignan hg piemonti hadcsapatok nélkül megy be Közép-Olaszországba, s ha végre leteszi a regensséget, mihelyt a congressus parancsolni fogja. A regensség visszautasitásával csakugyan nem is tanácsos sietni, mert a „Times“ már is f. hó 12-kén inti Közép-Olaszországot, hogy azon esetre, ha Carignan herczegtől megtagadnák a regensség elfogadását, gondolkozzanak Garibaldiról. Az ingerültség Közép-Olaszhonban igen magas fokra hághatott, mert Farini, kit ideiglenesen dictatorrá kineveztek, szükségesnek vélte legujabb proclamatiójában kijelenteni, hogy az olaszok türelme nem fog végtelenig igénybe vétetni, hanem — ha a bölcseség és mérséklet hasztalnnak bizonyul, a nemzet „egyedül az igazságtól és a becsülettől“ fog tanácsot kérni. Jól tudja a különben oly ildomos férfi, hogy a türelmetlenség egyedül még csak ily hathatós szerrel csilapitható.

— Miként tudjuk, Piemont — a lombardiai monte-t terhelő adósság átvállalásán kivül még 40 millió forintot tartozik Ausztriának fizetni Piemont a frankot a váltóforinttal egyértékünek vevén, 100 millió frankra számitá át ezen összeget, a mi ellen Ausztria kétféle kifogást tett: először, hogy a frank valamivel kevesebb a váltóforintnál; másodszor, hogy a 40 millió forint alatt nem uj ausztriai, hanem pengő forintot értett; Ausztria e szerint 104 millió frankot kivánt, mig Szárdinia csak 100-at akart adni. Francziaország ennek folytán terminus medius gyanánt 102 milliót inditványozott, a mi végre mindenünnen elfogadtatott. Ezen ügy tisztába levén hozva, a békeokmányok aláirattak e hó 10-ikén és másnap az ausztriai példánynyal Hoffmann külügyminiszteri titkár utnak indult Bécsbe, hogy Ő Felségének ratificatió végett előterjeszsze.

A békeszerződés tartalmának lényegét már ismerjük, legfölebb még azt kell emlitenünk, miszerint az egyházi állam semlegessége elismertetett, és a szent atya, ha a kivánt reformokat megadja, Európa összes katholikus hatalmainak oltalma alá fog állittatni, valamint azon mód is meghatároztatott, melyen ez oltalom gyakoroltatni fog. Létezik azonban még egy titkos szerződés, melyben — a modenai herczeg unokahuga Mária Terézia, estei Ferdinánd hg leánya javára lemondván, e herczegnőnek Robert pármai herczeggeli házassága határoztatik, ugy, hogy a fiatal pár a Pármának egy része által öregbitett modenai herczegség fölött fogna uralkodni. A modenai hg egyedül magánvagyonának, továbbá nagyértékü képtárának és ezüstgyüjteményének birtokát tartja fönn magának. E hirek oly jó forrásból jönek, miszerint alig lehet hitelességükben kétkedni. Ugyanezen forrásból — bár kevesebb biztossággal — arról is értesülünk, miszerint Ausztria nem ellenzi oly nagyon azon tervet, miszerint Mantua és Peschiera szövetségi erősséggé tétessék, hanem azt kivánja, hogy Piacenza is azzá legyen. A mi pedig Velenczét illeti, a bécsi kabinet hajthatlan szilárdsággal kinyilatkoztatá, miszerint e tartományt kizárólag olasz őrségre bizni nem akarja, valamint másfelől azt is állitják, miszerint a franczia császár nem fogja e követelést mindvégig fönntartani, hanem azzal beérné, ha Mantua és Peschierára nézve az ö kivánata teljesül.

— Az olasz kérdés mellett a német is napról napra nagyobb fontosságot nyer. Azt hiszik, hogy a boroszlói találkozás egyik fő czélja az lett volna, Oroszország jóváhagyását Poroszország német politikája számára kinyerni, és hogy ez teljesen sikerült volna, ugy hogy a czár porosz oldalon állna, ha a két németországi nagyhatalom nézetei valamikor összeütközésbe jönnének. Erre a hesseni ügy nagyon könnyen adhatna alkalmat, miután Poroszország — a hesseni országgyüléssel egyezöleg — az 1831-ki alkotmány visszaállitását kivánja, Ausztria pedig ezt ellenzi, miután ezen alkotmány formaszerü szövetségt határozat által eltöröltetett és helyébe az 1852-ki octroyrozott alkotmány lépett. A két nézet közti különbség oly lényeges, miszerint egyik vagy másik vagy mind a két oldalról nagy engedékenység kellend arra, hogy a kiegyenlitést békés uton ki lehessen eszközölni.

— Konstantinápoly, nov. 2. A „Journal de Constantinople“ ma következő nyilatkozatot hoz:

„Egy belgrádi lap egy oly törvényjavaslat-formát hozott, mely szerint az uralkodónak az Obrenovics-családban örökös-

*) Sajnos, hogy a szinmüvészet mostani fejlődött és méltányolt állapotában is, a helyes és ildomos magaviseletet feltünő jelenségkép kell kiemelni. Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

nek kellene maradnia s Mihály herczegnek kellene atyját követnie. Nem tudjuk, hogy mennyiben történt ezen közzététel a szerb kormány beleegyezésével; azt azonban ama mozgalom előjelének tekintjük, melyet a nép közt előidézni ügyekeznek. A javaslat egy 1830-ki hattisherifen alapul, melylyel Mahomed szultán az örökösségi jogot megadta. De ezen hatt az óta egy nagyuri határozat által érvénytelenné tétetett s a fejedelemnek választás utjáni kineveztetése véglegesen elrendeltetett. Ezért Milos fejedelem kikerülhetné egy oly rendszer magasztalását, melynek elfogadása az összes hatalmasságok által elismert rendet fölforgatná s a magas porta jogait megsértené.“

— Varsó, nov. 4. A császárnak Kamienice Podoski-ban tett látogatásáról utólagosan következőket hallani: A podoliai lengyel nemesség a császárnak egy feliratot kivánt átnyujtani, mely körülbelől a következőket tartalmazá: 1) A lengyel nemesség első kötelességének tartja ez alkalommal a császárnak köszönetet mondani az előbb adott engedély megerősitéseért. 2) Azon meggyőződésben, hogy a császár birodalmának különbféle tartományait azért utazza be, hogy alattvalóinak valódi szükségeit kiismerje, a nemesség nem késedelmeskedik az ország fájdalmas sérveit kimutatni, és elébe terjeszteni, hogy a) a római katholikus vallás az öt illető jogokat nem élvezi. b) hogy a lengyel nyelv az iskolákból és törvénykezési termekből kizárva, és az élő nyelv jogaitól megfosztva van, c) hogy azon hivatalok, melyeknek a törvény szerint a nemesség által választandó hivatalnokok által kellene kezeltetniök, a korona által kinevezett egyénekkel töltetnék be. — Elhatározták, hogy ezen felirat iránt herczeg Wassylczykow főkormányzót előbb a nemesek marschalljai által értesiteni fogják. Ez különbféle kifogásokat tett és végül fenyegetéssel azt sürgette, hogy a felirat át ne nyujtassék. Ezen tanácskozás után néhány óra mulva a császár Kamieniecbe ért. A marschallok nem találták helyesnek, hogy e felirat az általános elfogadási bemutatás alkalmával nyujtassék át, és következő napra egy magánykihallgatás kérelmére határozták magokat. Este meglátogatta a császár a nemesség által rendezett tánczvigalmat, és miután ismét eltávozott volna, a főkormányzó a marschallokat és több más nemest egy mellékterembe hivott össze, és hideg rövidséggel tudtukra adta, hogy a felirat illoyalis, miután egy ily felirat csupán a választó kerületektől származhatik, a választások azonban még nem kezdettek meg.

„Önök kihallgatásért folyamodtak—tevé hozzá—és önök holnap 10 órakor ezt meg is fogják kapni, de csak azért, hogy a császárnak a tánczvigalombani meghivás elfogadását megköszönhessék. Önök azt meg fogják köszönni és ezzel vége. A felirat átnyujtása késő lesz. Én értesiteni fogom az uralkodót annak tartalmáról, és ő nem fogja azt elmulatni.“ Másnap midőn a marschallok a császárnál megjelentek, a császár ingerült hangon ekként szólott hozzájok: Mikor lesznek önöknél a választások? „Holnap legkegyelmesebb urunk.“ Jól tudom, hogy önök nekem egy föliratot szándékoztak átnyujtani, de önök tanácskozásai törvénytelenek; nem egyebek mesterkedéseknél. Ne feledjék önök, hogy ez itt Oroszország és nem Lengyelország és gondolják meg, hogy nekem százszorta kellemesebb dolog dicsérni és köszönetet mondani mint inteni. Néhány óra mulva a császár eltávozott a városból.

A császárnak Varsóbani jelenlétéről még következő episodot jelentenek. Az ottani zsidóság ez alkalommal ki volt zárva a hivatalos elfogadási ünnepélyből, ők tehát elhatároztak volt a császár elutazása alkalmával önmagokat bemutatni. E czélból nagyszámmal seregeltek össze Prágában, (külváros) a hidnál. A tömeg élén rabbijok állt, ki a császárnak kenyeret és sót volt átnyujtandó. Midőn a fő rendőrigazgató a sok zsidót és czéljukat észrevette, azt tanácsolta nekik, hogy a rosz idő miatt vonulnának inkább a közel levő zsinagogába, és ott egy küldöttséget választanának, melyet ő a kellő időben szólitani fog. Alig értek azonban a zsidók a zsinagogába, azonnal egy őr állittatott annak ajtajához, ki senkit sem bocsátott ki onnan, mig a császár távol nem volt Varsótól.

Sz. Pétervár, okt. 25. A „N. Pr. Ztg“-nak egy Tiflisz-ből, okt. 1-ről kelt levele kifejti, mikép Bariatinski herczeg fényes sikerei daczára, nem kell tulbecsülni Shamyl elfogatásának jelentőségét. Számos orosz törzstisztek meg vannak róla győződve, hogy nemsokára egy ujabb rajongó összegyüjtendi Shamyl szétszórt párthiveit s a harczot legalább ugyanazon módon folytatandja, a mint az a nyugati kerületekben a névleges meghódolás daczára már évek óta folyt.

„Mi — mondá nekem egy orosz tábornok—urai vagyunk a tartománynak mindaddig, mig számunk ugy áll a cserkeszekéhez, mint tiz az egyhez; de mihelyt ugy áll számunk az övékhez, mint három a tizhez, ök mindjárt szintugy urat fognak játszani, mint előbb.“ A tartománynak mivelés általi termővé tételéről szó sem lehet. Ehhez minden kaukazi népségnél hiányzik a munka, földmivelés s iparrai ösztön. Hogyan keletkezhetnék szabályzott polgári s paraszt-osztály ezen aulokban, melyek — névszerint ismét a nyugati részen — minden vallási támaszt nélkulöznek. Itt Abchasiában s az egész jobboldalom azon 30 missionariussal, kiket 8 év előtt oktalanul Kaukasia- s Transkaukasiából elüztek, gyanithatólag több hóditásokat lehetett volna tenni, mint 30,000 szuronynyal, legalább a népélet erkölcsi emelésére vonatkozólag, ha talán nem is a görög egyház számára. A Kaukazus még csak most kezd igazán vallási fondorlatok szinhelyévé lenni. Emin naib az abcházok közt nagy sikerrel szervezi az izlami propagandát. Az ö sugallatára történik főleg ama Törökországbai tetemes cserkesz kivándorlás is, mely már mintegy 15,000 leket vitt át az orosz határon. Egyébiránt a kivándorlók nem csupán sajátképi cserkeszek, hanem nagyrészint a Kubánterületröli nogaji tatárok.“

— Egy magántudósitó, Madridból november 3-ról jelenti: „A spanyol clerus bámulandó hazaszeretetet tanusit, a királynő több püspöktől nyert már legszebb nyilatkozatokat. A toledoi primás és káptalanja egy küldöttséget intézett a kormányhoz, hogy jövedelmüknek 8—10 száztóliját, ugyszintén szolgálatukat minden tekintetben annak rendelkezése alá bocsássák. Az afrikai hadsereg törzskara holnap indul el Madridból. — A viharos idő gátolja a csapatoknak Afrikába való elindulását. — Tanger megvédése Zebbi scheikre bizatott, ha azonban a háboru nagyobb terjedelmet nyer, akkor a császár maga álland a sereg élére. — Egyik fő védelmi eszköz, mire a marokkóiak számitanak, az árvizek, ők ugyanis a spanyolok közeledését az által vélik lehetetlenné tenni, ha a rónaságok viz alá jönek. Azt mondják, hogy Fezben a déli fekete törzsek védelme alatt egy élelmi raktárt fognak alakitani.

Ujabbak. London, nov. 14. Most már az „Observer“ is kétségbevonja azon közléseket, mintha Szárdiniához franczia részről tilalom érkezett volna a központi regensségnek Carignan herczeg általi elfogadtatása iránt.

— Turin, nov. 14. A hivatalos „Gazetta Piemontese“ jelenti, hogy Carignan herczeg nyilatkozatában a központi regensség gyakorlását visszautasitá ugyan, de annak elvállalását Buoncompagnira ruházta át, ki a megbizást elfogadván készül az elutazásra.

Modenából nov. 8-án irják: Farini a nemzeti gyülés által számára felajánlott nemzeti ajándékot nem fogadta el, s most már ideiglenesen Romagna kormányát is átvette.

— A nov. 14-ki „Patrie“ szerint Angliával még folynak a franczia kormány alkudozásai a congressus tárgyában.

— Frankfurt, nov. 12. A szövetséggyülés mai ülésében a kurhesseni alkotmányügy bizottmányhoz utasittatott. Poroszország, Thüringen, Oldenburg és a szabad városok az 1831-ki alkotmány mellett szavaztak, mások az 1852-diki mellett; némelyek nem szavaztak. A hadi alkotmányt illető bizottmányi javaslat egyhangulag elfogadtatott s a katonai bizottmányhoz utasittatott.

— Bécs, nov. 9. A „N. Pr. Ztg.“ irja: A magyar ügyek a kormány előtt igen kényes természetüeknek látszanak, s ha a jelenségek nem csalnak, egy részben hajlandó engesztelékeny és engedékeny politikára. E mellett szói az Oest. Corr.“ ujabb czikke, még inkább pedig azon körülmény, hogy a rendőrminiszter tegnap az itteni politikai sajtó szerkesztőit magához hivatta, s a legsürgetősebben ajánlotta nekik, a Magyarország iránti kiméletes hangot.

Bécsi börze. Nov. 16-án: Nemzeti kölcsön 77.30. pft. — Metalliques 5 pcentes 71.30. Urbéri papirok: magyar 72.75. erdélyi 71. Bankrészvény 899.—Korona 17. Cs. k. arany 5.87. Ezüst 123.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÊSEK.

HIVATALOS.

(787) (3—3)

HIRDETMÉNY.

A m. helytartóságnak folyó év junius 9-kén 13026 sz. alatt kelt rendelete szerént, a magas kereskedelmi miniszterium egyetértőleg a mags bel- és pénzügyi miniszteriummal folyó 1859 ik év május 24-én 40087 szám alatt, Dé s városa hi vám. tarifának szabályozását következőleg határozta el:

hogy egy igavonó marháért	. . . . .	3 kr osztrák becsben.
egy nehéz hajtómarháért	. . . . .	2 „ „ „
egy könnyü hajtómarh ért	. . . . .	1 „ „ „

az álladalmi vámok szabadalmai tekintetbe vétele, és a déési lakosok marhái vámmentesége meghagyása mellett mint vámilleték fizettessék.

A mi azon hozzáadással tétetik közhirré, hogy ezen ujtarifa folyó 1859-dik év novemb. 1-től érvénybe lép, és hogy ezen időtől fogva, valamint az eddigi személyvám eltöröltetik, ugy az 1853 dik év julius 12-röl (orsz. törv. lap 1-sö rész 83. szám) kelt miniszteriális rendelménynek 2-dik §. beli határozata a Déés városi hidvámot illetőleg érvénytelenné tétetik.

A cs. k. járási hivataltól Déés nov. 1-én 1859.

NEM HIVATALOS.

(780) (5—5)

Hirdetés.

☞ A földesurak dézmakárpótlásaik kipuhatolására, béjelentésére és további végleges tárgyalására kisebb tökék után 2, és nagyobb tökék után 1% utólagos dijnokolás mellett ajánlja magát az alólirt kereskedő ház.

Ennélfogva a földes — ügyvéd — vagy fe hatalmazott urak, csak a jogositot és a helység nevét sziveskedjenek közölni az al bb irt, törvényesitendö felhatalmazás beküldése mellett, és alig pár nap alatt a munkálat szakértöleg készülten beadva leend.

Minthogy a megkivántató erök és anyag bészerzésében nem fukarkodtunk, reméllünk tömeges megbizásokat.

Pótlék.

Több felöl nyilvánitott kétely eloszlatásaul tisztelettel tudatjuk hogy azon ajánlatunk, melyet közelebbröl a dézma kárpótlás kieszközlése iránt tettünk, akként értelmezendő, miszerint mü (a helységnevénél) több utasitást is elfogadunk, és az elöforduló nehézségeket levelezés által kiegyenlitendjük, átaljában pedig minden bejelentést másolatban az illető urakkal közleni kivánatra el nem mulatandjuk.

NURIDSÁN testvérek,
N. Szebenben.

☞ A felhatalmazás szól:

Alábbirt saját és örököseim nevében felhatalmazom Nuridsán testvér urakat, az erdélyországi dézma kárpótlási jogaimat a földtehermentesitési alap igazgatóságnal béjelenteni, az att l utalványzott tökéket az illető földtehermentesitési pénztárnál felvenni és az én nevemben érvényesen nyugtatványozni, egy szóval mindent a mi a fennebbi tárgyaláshoz kivántatik, kivétel nélkül véghez vinni vagy elintézni.

Kelt 18

N. N.

(789) (2—3)

A magyarói birtokosság korcsoma joga három egymásután következő évekre jelen év deczember 1-sö napján Magyarón délelőtt 9 órakor a Wagner György ur udvarában haszonbérbe adatik; hirdetteti 1859 oktober 23-ról.

Szekeres Sándor,
biztos.

A disznajói birtokosoknak, jelen év deczember hava 1-sö napján délután 2 órakor Magyarón a Wagner György ur udvarában, a korcsoma jog kezelése elintézése végett gyülése lészen, több birtokosok megbizásából, e gyülésre meghivu minden birtokost. 1859 okt. 23. Szekeres S.

Az ó-topliczai korcsomárlási, vadászati, halászati jog, ugy közlegelői, jelen 1859-dik év deczember hava 2- n délel tt Magyar-Régenben alólirt udvarában 6 ./· hat egymásután folyó évekre a többet igérőnek haszonbérbe adatnak. az ó-topliczai birtokosság részéről,— a feltételek megláthatók M.-Régenben birtokossági jegyzö Késm rki György urnál,

Szekeres Sándor,
h. Biztos.

A magyarói birtokosság csődöt hirdet egy erdöszi állomásra. Fizetése lészen 400 forint osztrák érték pénz neméb n. Mit pótol az, hogy a birtokosság erdeinek az erdösz által fel kelletvén méretni, egy holdért 8 pengő krajczárt kapand; a válalkozni akarónak el kell látva lenni rendes oklevelekkel, és vállalkozása azokkal együtt elfogadtatik alólirtnál, az év utolsó napjáig M.-Vásárhelyt a 863-dik számu háznál a Postaállomás töszomszédságában 23. oktober 1859.

Szekeres Sándor,
magyarói biztos.

(793) (1—3)

Szálloda megnyitás.

Alólirt tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek, miszerént Kolozsvártt a főpiaczon fekvő **Nemzeti szálloda** még november 1-söjén megnyilván, mindent elkövetett hogy a tisztelt utasokat és vendégeket kényelmes újjan butorozott szebákkal, válogatott asztallal és megfelelő pontos szolgálattal fogadhassa.

FŐZŐ JÓZSEF,
vendéglős.

(794) (1—2)

Értesités.

A gazdasági egylet titoknoki hivatala, az igazgató választmány rendelése következtében, a honi szöllőbirtokosok részéről teendő megrendeléseket asztali vagy borszöllö fajokra, az idén is el fogja fogadni. A legjobb hirben álló kül és belföldi növény termelő intézetekkel, szöllőbirtokosokkal, szakférfiakkal egyenes egybeköttetésben állván, a t. cz. megrendelők kivánatainak minden tekintetben eleget lehet tenni. Felszóllittatnak ennél fogva az illetők méltóztassanak f. évi dec. hó 15 ik napjáig a titoknoki hivatalhoz intézendő bérmentes levélben nyilatkozni, melyik kül- vagy belföldi vidékröl, minő természetü, bor vagy asztali szöllőt, sima veszszőt vagy gyökerest kivánnak megrendeltetni, s végre hogy a megrendelt mennyiség annak idejében, hová és minő uton szállittassék el? Kolozsvártt nov. 17 kén, 1859.

A gazd. egylet titoknoki hivatala nevében

(795) (1—3)

Fladó borok.

Egy hordó 1834-beli és három hordó 1854-beli különös jó helyen termett bor eladó. Értekezhetni iránta b. Farkas utczában 60-dik sz m alatti háznál.

(790) (2—3)

Árverési hirdetés.

Kraszna városában a piaczon egy vend 'gfogadó, illető árulási jogokkal együtt, közárverésen eladandó. Árverési határidö folyó év deczember 15-én reggel 9 órakor a helyszinén. Kikiáltási ár 3150 frt osz ért. hozz szollás 10% arendas bánatpénz elöleges betétele mellett történhetik.

Kolozsvártt november 14-én, 1859.

(796) (1—1)

Ma tartat k az első

összes tánczgyakorlat

a zeneköri teremben, mélt gr. Bethlen Domokos házban.

Kezdete 6 órakor.

Kaczér Ferencz.

(791) (2—3)

Vendéglö nyitás N.-Enyedcn.

Alább nevemet irt jelentem a t. cz. közönségnek és utazóknak, hogy az itteni városi nagy vendéglőt az edd g Biasini czim alatt ösmeretest kivevém, egészszen ujonnan szervezve a legnagyobb kényelemmel ellátva, magam személyes kezelése ájtal, ugy jó izü ételek mind italok tiszta kiszolgáltatásába pontos szolgálatomat ajánlani bátor vagyok.

A t. cz. Biasini Domokos ur gyorskocsi állomása is hozzám tétetvén át, a t. cz. utazóknak nagyobb kényelmére, minden időbe előfogatokkal is szolgálhatok.

CZ RNER NÁN OR,
vendéglős.

(788) (3—3)

Tessék elolvasni!

Alólirt fölvállal

„tized-kárpótlási bejelentések“

elkészitését illö áron.

Értekezhetni akár személyesen, akár bérmentett levél által.

Lakása van Kolozsvártt külső szénutczában 48-dik ház szám alatt.

NAGY MIHÁLY.

AZ EV. REF. FŐTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Belső farkasutcza 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.